

Anonimizētā versija

Kopsavilkums

C-402/19 - 1

Lieta C-402/19

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 24. maijs

Iesniedzējtiesa:

Cour du travail de Liège (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 17. maijs

Apelācijas sūdzības iesniedzējs:

LM

Atbildētāja:

Centre public d'action sociale de Seraing

I. Fakti un pamattiesvedība

- 1 LM, apelācijas sūdzības iesniedzējs pamatlietā, dzimis 1956. gadā, Kongo pilsonis, ir tēvs meitenei R, kurai dzimusi 1999. gadā un šobrīd ir pilngadīga. R cieš no smagas sirpjveida šūnu anēmijas, kā arī no smagas kifozes, kuras dēļ nepieciešama operācija, lai novērstu paralīzi.
- 2 Puses ir vienprātis, ka R veselības stāvoklis ir ļoti nopietns un no pamatlietas materiāliem izriet, ka ārsti uzskata, ka viņas tēva pastāvīga klātbūtne ir obligāti nepieciešama.
- 3 LM un R ieradušies Beļģijā 2012. gadā. Ņemot vērā R veselības stāvokli, 2012. gada 20. augustā LM iesniedza uzturēšanās atļaujas pieteikumu medicīnisku iemeslu dēļ, pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra 9. b. pantu — loi de 15 décembre 1980 — sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et

l'éloignement des étrangers [~~1980. gada 15. decembra~~ Likums] par ārvalstnieku iecelšanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu] (1980. gada 31. decembra *Moniteur belge*, 14584. lpp., turpmāk tekstā – “1980. gada 15. decembra likums”) 9.b pantu. Šo pieteikumu (turpmāk tekstā – “9.b panta pieteikums”) 2013. gada 6. martā *Office des étrangers* [Ārvalstnieku birojs] (turpmāk tekstā – “Birojs”) atzina par pieņemamu.

- 4 Šā pirmā lēmuma rezultātā *Centre public d'action sociale de Seraing* [Serēnas Valsts sociālās palīdzības centrs] (turpmāk tekstā – “CPAS”), atbildētājs pamatlietā, piešķīra LM sociālo palīdzību ar likmi, kas tiek piemērota ģimenes galvenajiem apgādniekiem.
- 5 Birojs pēc tam pieņēma trīs lēmumus, ar kuriem tika noraidīts R un LM 9.b panta pieteikums, taču tie sistemātiski tika atsaukti pēc apelācijas sūdzības iesniegšanas *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomē] (turpmāk tekstā – “CCE”).
- 6 Ceturtais lēmums par noraidīšanu tika paziņots ieinteresētajai personai 2016. gada 25. februārī kopā ar rīkojumu atstāt teritoriju 30 dienu laikā. CCE tika celta izskatīšanā joprojām esošā prasība apturēt ~~un atcelt~~ šī lēmuma piemērošanu un to atcelt, kas joprojām ir izskatīšanā.
- 7 Tā kā šīs prasības celšanai nav automātiskas apturošas iedarbības, kopš 2016. gada 26. marta LM un R Beļģijas teritorijā uzturas ~~nelikumīgi nelegāli kopš 2016. gada 26. marta~~.
- 8 Serēnas CPAS no šī datuma atsauca finansiālo palīdzību. 2016. gada 22. martā tas piešķīra R neatliekamo medicīnisko palīdzību, uzņemoties segt izdevumus par viņas uzturēšanos slimnīcā.
- 9 Pēc pagaidu noregulējuma tiesvedības *tribunal du travail de Liège* [Ljēžas Darba un sociālo lietu tiesā] finansiālā palīdzība ar māsaimniecības likmi tika atjaunota.
- 10 Šī palīdzība tika atcelta no jauna ar diviem lēmumiem, kas tika paziņoti LM 2017. gada 22. maijā, pamatojoties uz to, ka 2017. gada 11. aprīlī R bija sasniegusi pilngadību. Ar šiem lēmumiem CPAS, pirmkārt, atsauca LM finansiālo palīdzību ar māsaimniecības likmi sākot no 2017. gada 11. aprīļa, kad viņa apgādībā vairs nebija nepilngadīga bērna, un, otrkārt, atteica viņam pašam jebkādu sociālo palīdzību, izņemot neatliekamo medicīnisko palīdzību, viņa nelikumīgās nelegālās uzturēšanās dēļ.
- 11 Savukārt R, ņemot vērā viņas veselības stāvokli, kopš pilngadības sasniegšanas saņēma sociālo palīdzību ar likmi, kas piešķirta personām, kas kuras dzīvo vienas pašas, papildus saņemot ģimenes pabalstus, uz kuriem viņa ir tiesīga savas invaliditātes dēļ.
- 12 Ar 2018. gada 16. aprīļa spriedumu, piemērojot 2014. gada 18. decembra Tiesas spriedumu, ~~2014. gada 18. decembris~~, *Abdida* (C-562/13, EU:C:2014:2453)

Commented [K11]: Skat. term.tabulu

(turpmāk tekstā – “~~spriedums lietā Abdida~~spriedums lietā Abdida”), *tribunal du travail de Liège* atzina apturošo iedarbību prasībai, kas bija celta CCE par lēmumu, ar kuru tika noraidīts 9.b panta pieteikums. Līdz ar to *tribunal du travail de Liège* piesprieda CPAS samaksāt LM finansiālo sociālo palīdzību ar māsaimniecības likmi ~~laikā attiecībā uz laikposmu~~ no 2016. gada 26. marta, kad tika iesniegts pieteikums, līdz 2017. gada 10. aprīlim – dienu pirms meitas pilngadības iestāšanās.

- 13 Attiecībā uz ~~laikā~~posmu no 2017. gada 11. aprīļa *tribunal du travail*, konstatē ~~damajusi~~, ka LM kopš šī datuma vairs nebija nepilngadīga bērna vecāks un nevarēja atsaukties uz šī bērna atgriešanās neiespējamību medicīnisku iemeslu dēļ, nosprieda, ka lēmumi, ar kuriem viņam atteikta finansiālā sociālā palīdzība, bija pamatoti sākot no šī datuma.
- 14 LM pārsūdzēja ~~šo~~ spriedumu ~~dalā~~, jo ar ~~to~~ kuru tika apstiprināta likumība CPAS lēmumiem par sociālās palīdzības atsaukšanu un atteikumu, sākot no 2017. gada 11. aprīļa.

II. Tiesiskais regulējums

1. Beļģijas tiesības

- 15 Saskaņā ar 1980. gada 15. decembra likuma 9.b pantu ārvalstnieks, kurš uzturas Beļģijā un kuram ir tāda slimība, kas ir saistīta ar reālu risku viņa dzīvībai vai viņa fiziskajai integritātei, vai reālu necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risku, ja viņa izcelsmes valstī vai valstī, kurā viņš uzturas, nav pieejama atbilstoša ārstēšana, var lūgt ministram vai tā pilnvarotajai personai atļauju uzturēties Beļģijas Karalistē. Tā ir atkāpe no vispārīgās normas, kas paredzēta 9. pantā un saskaņā ar kuru pieteikums par uzturēšanās atļauju uz vairāk nekā trīs mēnešiem ir jāiesniedz kompetentajai Beļģijas konsulārajai vai diplomātiskajai pārstāvniecībai savā dzīvesvietas vai uzturēšanās vietā ārvalstīs.
- 16 Saskaņā ar ~~1976. gada 8. jūlija loi du 8 juillet 1976~~ *organique des centres publics d'action sociale* [~~1976. gada 8. jūlija~~ Konstitūtīvā likuma par valsts sociālās palīdzības centriem] 57. panta 2. punktu (1976. gada 5. augusta *Moniteur belge*, 9876. lpp., turpmāk tekstā – “1976. gada 8. jūlija likums”) ~~nelikumīgas-nelegālas~~ uzturēšanās sekas ir jebkura ~~s~~ sociālā pabalsta atteikums, izņemot neatliekamā medicīnisko palīdzību.
- 17 *Cour constitutionnelle belge* [Beļģijas Konstitucionālā tiesa] ir radījusi judikatūras izņēmumu šim noteikumam par labu ārvalstniekam, ~~kas kurš~~ uzturas valstī ~~nelikumīgi-nelegāli~~ un var pierādīt, ka medicīnisku iemeslu dēļ pilnīgi nav spējīgs izpildīt rīkojumu atstāt teritoriju.
- 18 Ar ~~1999. gada 30. jūnijas savu~~ spriedumu lietā 80/99; ~~1999. gada 30. jūnijs~~ *Cour d'arbitrage* [Arbitrāžas tiesa], kas tagad ir *Cour constitutionnelle*, nolēma, ka iepriekš minētais 57. panta 2. punkts ir uzskatāms par Konstitūcijas 10. un

11. panta pārkāpumu gadījumos, kad “personām, kuras medicīnisku iemeslu dēļ pilnīgi nav spējīgas izpildīt rīkojumu atstāt Beļģiju” sociālā palīdzība tiek ierobežota sociālā palīdzība, sniedzot tikai neatliekamo medicīnisko palīdzību “personām, kas medicīnisku iemeslu dēļ pilnīgi nav spējīgas izpildīt rīkojumu atstāt Beļģiju”, jo “tādējādi bez saprātīga pamatojuma tiek īstenota vienāda attieksme pret personām, kas atrodas būtiski atšķirīgās situācijās—, proti, pret personām, tām, kuras var tikt izraidītas, un tām, kuras nevar tikt izraidītas medicīnisku iemeslu dēļ. Šādā ziņā 57. panta 2. punkts ir diskriminējošs”.

19 Ar 2005. gada 21. decembra spriedumu lietā 194/2005 *Cour d'arbitrage* paplašināja šī judikatūras izņēmuma darbības jomu, iekļaujot vecākus, kas valstī uzturas nelikumīgi nelegāli un kuru apgādībā ir smagi slims nepilngadīgs bērns. Šajā spriedumā tā nolēma, ka ar 1976. gada 8. jūlija likuma 57. panta 2. punktu tiek pārkāpts konstitucionālais vienlīdzības un nediskriminācijas princips, jo tādējādi tiek īstenota “bez saprātīga pamatojuma vienāda attieksme pret personām, kas atrodas būtiski atšķirīgās situācijās, proti, pret personām, tām, kas kuras var tikt izraidītas, un tām personām, kuras nevar tikt izraidītas, jo ir vecāki – un viņi var to pierādīt – nepilngadīgam bērnam, kas kurš medicīnisku iemeslu dēļ pilnīgi nav spējīgs izpildīt rīkojumu atstāt teritoriju smagas invaliditātes dēļ, jo nevar saņemt pienācīgu aprūpi savā izcelsmes valstī vai citā valstī, kam ir pienākums viņu uzņemt, un kura tiesības uz ģimenes dzīvi ir jāsauglabā, nodrošinot viņa vecāku klātbūtni”. Konstitucionālā tiesa šo secinājumu ir izdarījusi, pamatojoties jo īpaši uz ECPAFK 8. pantu.

Commented [K12]: Skat. term.tabulu

20 Pēc tam zemāko instanču tiesas ar ļoti bagātīgu judikatūru noteica ir noteikusi trīs kritērijus, kas kumulatīvi jāizpilda ārvalstniekam, kurš valstī uzturas nelegāli, vai viņa nepilngadīgajam bērnam, kurš valstī uzturas nelikumīgi un kurš pamatojas uz šādu pilnīgu nespēju medicīnisku iemeslu dēļ atgriezties savā izcelsmes valstī, proti: slimības smagums, atbilstošas ārstēšanas nepieejamība izcelsmes valstī un nespēja efektīvi saņemt medicīnisko aprūpi izcelsmes valstī.

2. Starptautiskās tiesības un Savienības tiesības

21 ECPAFK 8. pantā ir noteikts:

“Tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību

1. Ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību.

2. Publiskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumus, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības”.

22 Lietā *Abdida Tiesa* ir nospridusja:

“Eiropas Parlamenta un Padomes ~~2008. gada 16. decembrī~~ Direktīvas 2008/115/EK (~~2008. gada 16. d~~Decembra) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas ~~nelikumīgi/nelikumīgi~~, 5. un 13. pants, kas aplūkoti kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19. panta 2. punktu un 47. pantu, kā arī šīs direktīvas 14. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesību aktus:

- kuros nav paredzēta apturoša iedarbība tiesību aizsardzības līdzeklim, kāds tiek izmantots attiecībā uz lēmumu, kurā trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir saslimis ar smagu slimību, ir dots rīkojums atstāt dalībvalsts teritoriju, ja šī lēmuma izpilde šim trešās valsts valstspiederīgajam var radīt būtisku viņa veselības stāvokļa smagas un neatgriezeniskas pasliktināšanās risku, un
- kuros nav paredzēts iespēju robežās apmierināt minētā trešās valsts valstspiederīgā pamatvajadzības, lai garantētu, ka neatliekamā veselības aprūpe un slimību primārā ārstēšana faktiski var tikt nodrošināta laikposmā, kurā šai dalībvalstij ir pienākums atlikt šī trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu pēc tam, kad ir celta šī prasība”.

23 Apelācijas sūdzības iesniedzējs arī atsaucas uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 19. panta 2. punktu, 47. pantu, 7. un ~~[21]~~ pantu, kā arī ~~5. un 13. pantu un 14. panta 1. punkta b) apakšpunktu~~ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā ~~asā~~ 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 2008., 98. lpp.) ~~5. un 13. pantu un 14. panta 1. punkta b) apakšpunktu~~.

III. Strīda priekšmets un lietas dalībnieku nostājas

- 24 Apelācijas sūdzības iesniedzējs ~~balstās uz konstatējumu apgalvo~~, ka *tribunal de travail* ~~esot~~ pareizi piemērojusi spriedumā *Abdida* ietvertās norādes, lai piešķirtu finansiālo sociālo palīdzību viņa meitai, ņemot vērā ~~to~~, ka laikā, kad viņa vēl bija nepilngadīga, viņa ~~esot celta celtajai prasībai~~ *CCE*, kurai bija apturoša iedarbība, jo tajā ietvertie iebildumi par ~~viņas meitas~~ veselības stāvokli bija pamatoti.
- 25 Viņš uzskata, ka viņa meitas nopietnais veselības stāvoklis ~~esot~~ iemesls ne tikai viņas, bet arī viņa paša pilnīgajai nespējai atgriezties, jo mediķi ~~apstiprinājuši~~ *apstiprinājuši*, ka, ņemot vērā, cik nopietna ir R invaliditāte, viņas tēva klātbūtne ir obligāti nepieciešama, tādējādi liedzot viņam izpildīt rīkojumu atstāt teritoriju.
- 26 Viņš apgalvo, ka, izpildot šo rīkojumu atstāt teritoriju, tiktu nesamērīgi skartas *ECPAK 8. pantā nodrošinātās* tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, ~~kas nodrošinātas ECTK 8. pantā~~.
- 27 Ņemot vērā šo nepārvaramas varas situāciju, kuras dēļ viņš materiāli un morāli nespējot pamest teritoriju, viņš uzskata, ka ~~nav neesot~~ jāpiemēro 1976. gada

8. jūlija likuma 57. panta 2. punkts. Turklāt viņš atgādina, ka CPAS neapstrīdot, ka ģimenei vajadzību pēce ģimenes vienības, kurus viņš veido ar savu meitu, ir nepieciešama palīdzība, un tādēļ tā esot apmierinājusi viņas pieteikumu lūgumu sniegt finansiālajai finansiālo palīdzībai palīdzību ar likmi personām, kas dzīvo vienas. Taču tēva un meitas izdevumi esot palikuši nemainīgi (īre, elektroenerģija, zāļu un ārstniecības izdevumi utt.), kamēr viņu resursi samazinājušies par 25. % salīdzinājumā ar laiku, kad LM saņēma finansiālo palīdzību ar mājsaimniecības likmi.

Formatted: Highlight

Commented [K13]: Neprecīzs atveidojums

- 28 Attiecīgi LM lūdz *cour du travail de Liège* piespriest CPAS viņam piešķirt sākot no 2017. gada 11. aprīļa finansiālo palīdzību ar mājsaimniecības likmi vai, pakārtoti, ar kopdzīves likmi.
- 29 CPAS apstrīd, pirmkārt, LM celtās prasības CCE apturošo iedarbību.
- 30 Otrkārt, tas uzskata, ka atteikums piešķirt sociālo palīdzību ieinteresētajai personai nav neesot uzskatāms par viņa privātās un ģimenes dzīves pārkāpumu, jo, pirmkārt, pirmām kārtām, gan tēvs, gan meita valstī uzturoties nelikumīgi nelegāli un, otrkārt, otrām kārtām, lēmums atsaukt sociālo palīdzību LM nekādā ziņā neliedzot viņam dzīvot kopā ar savu pilngadīgo bērnu, sniedzot palīdzību, kas nepieciešama viņas veselības stāvokļa dēļ.
- 31 Turklāt medicīniska nespēja atgriezties nevarot tikt uzta attiecībā attiecināta uz LM, jo viņam pašam nav neesot veselības problēmu un viņa meitas patoloģija, kuras smagumu CPAS neapstrīd, nav neesot nepārvarama vara, uz kuru viņš atsaucas, lai nepiemērotu 1976. gada 8. jūlija likuma 57. panta 2. punktu.
- 32 Visbeidzot, CPAS apstrīd vajadzību nepieciešamību saņemt palīdzību, jo LM neesot nepierādījis, ka finansiālā palīdzība, kas piešķirta viņa meitai kopā ar ģimenes pabalstu cilvēkiem ar invaliditāti, nav pietiekama, lai segtu visu abu ieinteresēto personu vajadzību izmaksas.
- 33 Tādējādi CPAS tāpat lūdz apstiprināt pārsūdzēto spriedumu atstāt spēkā.

IV. *Cour du travail* apsvērumi

- 34 *Cour du travail* uzskata, ka strīdusa priekšmets nav noteikt, vai R, sasniedzot pilngadību, atbilst kritērijiem attiecībā uz pilnīgas pilnīgu medicīniskās medicīnisko nespējas nespēju atgriezties kritērijiem, kas jau ir ticis pierādīts. Proti, lai gan viņa Beļģijas teritorijā uzturas nelikumīgi nelegāli, CPAS viņai piešķir finansiālo sociālo palīdzību viņas smagās slimības dēļ, kas saskaņā ar vienprātīgu viedokli, ko pauduši mediķi speciālisti, kas viņu uzrauga vairākus gadus, jāarstē pienācīgi un ko var nodrošināt vienīgi Beļģijā, ņemot vērā to, cik nolaista ir Kongo veselības aprūpe.
- 35 Pamatlietas priekšmets, tāpat, ir noteikt, vai LM klātbūtne, ko mediķi uzskata par obligāti nepieciešamu, var kalpot par pamatu, lai viņam par labu nepiemērotu

1976. gada 8. jūlija likuma 57. panta 2. punktu, tā, lai, pierādot vajadzību, viņam ~~piešķirtu tīktu piešķirta~~ finansālā ~~o~~ palīdzībā ~~u~~ papildus tai, ko saņem viņa meita.

1. Atšķirība starp pilnīgu medicīnisko nespēju atgriezties un uzturēšanās legalizāciju medicīnisku iemeslu dēļ

- 36 *Cour du travail* atgādina, ka pastāv būtiska atšķirība starp, no vienas puses, pilnīgu medicīnisko nespēju atgriezties, un, no otras puses, ~~spriedumā lietā *Abdida*~~ ~~noteiktajiem~~ kritērijiem, ~~kas noteikti spriedumā lietā *Abdida*~~, no kuriem ir atkarīga apturošā iedarbība prasībai atcelt un apturēt lēmumu noraidīt 9.b panta pieteikumu.
- 37 Šī atšķirība jau tika izklāstīta *cour du travail de Bruxelles* [Briseles Darba un sociālo lietu tiesas] 2015. gada 13. maija spriedumā, kurā tika nolemts, ka medicīniska nespēja atgriezties ir autonomas jēdziens, salīdzinot ar to, kas attiecas uz 9.b panta pieteikumu. Šis secinājums ir pamatots ar šādiem apsvērumiem:
- Lai ~~savā~~ spriedumā Nr. 80/99 secinātu, ka ir pārkāpts Konstitūcijas 10. un 11. pants, *Cour constitutionnelle* neatsaucas ne uz ~~ECPTK~~ 3. pantu, ne uz ~~1997. gada 2. maijas~~ ECT spriedumu, ~~1997. gada 2. maijs~~, D. pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1997:0502JUD003024096). Tas pats attiecas uz spriedumu Nr. 194/2005.
  - Šajā spriedumā *Cour constitutionnelle* ~~nesakār noteikusi~~, ka šķērslis, lai atgrieztos ir “pienācīgas veselības aprūpes neesamība izcelsmes valstī”, kamēr ECT ir norādījusi, ka “fakts, ka, izraidot no līgumslēdzējas valsts, pieteikumā iesniedzēja situācija krasi pasliktinātos un jo īpaši ievērojami samazinātos viņa paredzamais mūža ilgums, pats par sevi nav pietiekams, lai ~~pārkāptu tīktu pārkāpts~~ (ECPTK) 3. pants” (spriedums, 2008. gada 27. maijs, N. pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:2008:0527JUD002656505, 42. punkts, turpmāk tekstā – “spriedums lietā N. pret Apvienoto Karalisti”), kas ir judikatūra, kuru ECT kopš tā laika ir pārskatījusi, skat. turpmāk.
  - Sociālajai palīdzībai, ko piešķir gadījumā, kad ir medicīniska nespēja atgriezties, ir tāds pats pamats kā tai, ko piešķir ārvalstniekam, kas no viņa gribas neatkarīgu, taču ne medicīnisku apstākļu dēļ nevar atgriezties savā izcelsmes valstī (piemēram, kad šī valsts atsakās izsniegt nepieciešamos dokumentus). Tādēļ sociālās palīdzības piešķiršanai ir noteicoša nespēja atgriezties pati par sevi, un nevis medicīniskie apstākļi, kas ir šīs nespējas pamatā.
  - Tāpēc sevišķi stingrajām formalitātēm, kas raksturīgas uzturēšanās nosacījumu pārbaudei, nav vietas sociālās palīdzības pieteikuma izvērtēšanā.

38 *Cour du travail* secina, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentācija ir jāanalizē, skaidri nošķirot, no vienas puses, kritērijus, kas nepieciešami, lai atzītu nepārvaramu varu, kuras dēļ nav iespējams izpildīt rīkojumu pamest teritoriju, un, no otras puses, daudz ierobežojošākus kritērijus, kas attiecas uz nopietnu un neatgriezenisku veselības stāvokļa pasliktināšanos ārvalstniekam, kas valstī uzturas ~~nelikumīgi~~nelegāli, un kas ir vajadzīgi, lai atzītu apturošo ietekmi prasībai atcelt un apturēt lēmumu noraidīt 9.b panta pieteikumu.

2. Prokuratūras atzinums

39 Savā rakstiskajā atzinumā Prokuratūra uzsver R slimības smaguma pakāpi un viņas atkarības pakāpi. Tā konstatē, ka R, ~~kas kura~~ dzīvo kopā ar tēvu LM kopš viņu ierašanās Beļģijā, ~~viņš tēvs~~ ir vienīgais, ~~kas kurš~~ sniedz emocionālo atbalstu, lai palīdzētu izturēt pārbaudījumus, kas saistīti ar vairākkārtēju hospitalizāciju, rūpīgi ievērotu ārstniecības kursu, pieņemtu pareizos medicīniskos lēmumus, pārciestu smagu operāciju, kas noteikti būs jāveic tuvākajā nākotnē un, iespējams, būs dzīvībai bīstama. Tādēļ jautājums ir par to, vai LM klātbūtne, kuras nepieciešamība netiek apstrīdēta, ~~liek rada~~ viņam ~~nonākt~~situācijā, kurā viņam būtu neiespējami izpildīt rīkojumu atstāt teritoriju.

40 Tāpēc Prokuratūra raugās uz šo jautājumu no ~~ECPA~~TK 8. panta perspektīvas un analizē ECT veikto šī panta piemērošanu privātajām un ģimenes attiecībām starp vecākiem un viņu pilngadīgajiem bērniem vai starp pilngadīgiem brāļiem un māsām. Tā uzskata, ka šajā gadījumā ~~esot~~+ pierādīts “pilngadīgā bērna R īpašais atkarības stāvoklis no viņas tēva, kas pārsniedz parastās emocionālās saites, kas [tai] šķiet acīmredzami, ņemot vērā veselības stāvokli”.

41 Prokuratūra ierosina *cour du travail* vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt Direktīvas 2008/115 noteikumus, lasot to saistībā ar Hartas 7. un ~~[+21.]~~1 pantu, kas paredz tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un diskriminācijas aizliegumu vecuma dēļ.

42 *Cour du travail* ~~seko~~piekrīt Prokuratūras atzinumam un uzskata, ka neatkarīgi no tā, uz kādu tiesību pamatu atsaucas apelācijas iesniedzējs – nespēju atgriezties nepārvaramas varas dēļ vai apturošo iedarbību, kas noteikta spriedumā lietā *Abdida* – tas ~~jāskata~~esot jāskata, ņemot vērā tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi.

32. Pārbaude, ņemot vērā tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību

43 ECT judikatūrā ir noteikti šādi principi.

44 Saītes, kas pastāv starp bērnu un viņa vecākiem, ir pilntiesīgi uzskatāmas par “ģimenes dzīvi” un attiecīgi tās aizsargā 8. pants (skat. ~~ēta~~starpā~~ostarp~~+ spriedumus, 2001. gada 21. decembris, *Šen* pret Nīderlandi, CE:ECHR:2001:1221JUD003146596; 1996. gada 19. februāris, *Gül* pret Šveici,

CE:ECHR:1996:0219JUD002321894; un 1996. gada 28. novembris, *Ahmut* pret Nīderlandi, CE:ECHR:1996:1128JUD002170293).

- 45 Šā noteikuma galvenais mērķis ir aizsargāt indivīdu no valsts iestāžu patvaļīgas iejaukšanās. Tas var arī radīt pozitīvas saistības līgumslēdzējām valstīm, lai nodrošinātu ģimenes dzīves efektīvu ievērošanu. Iejaukšanās šo tiesību īstenošanā ir pakļauta samērīguma kritērijam, kas līdzsvaro imigrācijas politiku, par ko lemj valsts likumdevējs, ar ieinteresēto personu tiesību pārkāpuma smagumu attiecībā uz ģimenes privātās dzīves neaizskaramību. Tiesai *in concreto* jāizvērtē, vai, īsteno~~damajot~~ savu rīcības brīvību, ~~v~~Valsts ir ievērojusi 8. pantu, ņemot vērā taisnīgu līdzsvaru starp indivīda un visas sabiedrības ~~konkurējošām~~ interesēm, kurās savstarpēji konkurē.
- 46 Ģimenes saitēm jābūt faktiskām. ECT praksē pārbauda šo saišu kvalitāti un intensitāti. *Cour du travail* konstatē ir konstatējusi, ka šajā gadījumā ciešās ģimenes saites starp LM un viņa meitu R netiekot apstrīdētas un ka tādējādi šis pirmais nosacījums ~~#~~ pirmšķietami esot izpildīts.
- 47 Jautājums par ģimenes dzīves aizsardzības saglabāšanu attiecībā uz vecāku un bērnu, kurš kļuvis pilngadīgs, ir delikātāks. ECT jau sen ir atzinusi, ka tiesības uz ģimenes dzīvi neattiecas tikai uz attiecībām starp vecākiem un bērniem, un ir paplašinājusi šo jēdzienu ārpus kodolģimenes, ietverot arī attiecības starp tuviem radīem, jo īpaši starp vecvecākiem un mazbērniem, ar nosacījumu, ka minētās saites ir reālas, faktiskas un dziļas (skat. vecāki-jo īpaši spriedumus, 1979. gada 13. jūnijs, *Marckx* pret Beļģiju, CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, un 1998. gada 9. jūnijs, *Bronda* pret Itāliju, CE:ECHR:1998:0609JUD002243093).
- 48 ECT ir izstrādājusi “Rokasgrāmatu par Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantu” (https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_FRA.pdf) (turpmāk tekstā – “Rokasgrāmata”). Saskaņā ar Rokasgrāmatas 298. punktu “imigrācijas jomā nevar uzskatīt, ka vecāki un pieaugušie bērni dzīvo ģimenē, ja vien nav pierādījumu par papildu atkarību, kas nav parastās emocionālās saites”; šā panta 285. punktā ir teikts, ka “savā jaunākajā judikatūrā [ECT] ir uzskatījusi, ka ģimenes attiecības, ko uztur pieaugušie ar saviem vecākiem vai saviem brāļiem un māsām, ir mazāk aizsargātas, ja vien nav pierādījumu par papildu atkarības elementiem, kas nav parastās emocionālās saites” *.
- 49 ECT arī ~~atēma~~ ir atzinusi, ka lietās, kurās iesaistīti gados jauni pieaugušie, kas kuri vēl ~~nebija~~ nav izveidojuši savu ģimeni, arī viņu attiecības ar vecākiem un citiem tuviem ģimenes locekļiem ~~arī ir~~ bija jāskata ģimenes dzīves kontekstā. Lielākā daļa šo gadījumu attiecas uz ārvalstnieku, kas izdarījuši noziegumus, izraidīšanu, taču ECT noteiktie principi šajā jautājumā ir vēl jo vairāk interesanti, jo tie būtu *a fortiori* piemērojami ārvalstniekiem, kas ir slimi un kas, kā tas ir šajā gadījumā, nav pastrādājuši noziegumu. Tādējādi 2008. gada 23. jūnija sprieduma 62. punktā lietā *Maslov* pret Austriju (CE:ECHR:2008:0623JUD000163803) ECT uzsvēra uzsvērusi: “Pieteikuma iesniedzējs bija nepilngadīgs uzturēšanās aizlieguma noteikšanas laikā. Viņš sasniedza pilngadību, proti, astoņpadsmit gadu vecumus,

Formatted: Font: Italic

kad pasākums kļuva galīgs – 2002. gada novembrī – pēc *Cour constitutionnelle* lēmuma pasludināšanas, bet joprojām dzīvoja kopā ar saviem vecākiem. Jebkurā gadījumā Tiesa ~~vairākās vairākkārt ir atzinusi, ka~~ lietās, kas attiecās uz jauniem pieaugušajiem, kuri vēl ~~nebija nav~~ izveidojuši savu ģimeni, ~~atzina, ka~~ arī viņu attiecības ar vecākiem un citiem tuviem ģimenes locekļiem ~~bija ir~~ jāskata kā “ģimenes dzīve”¹⁰.

- 50 ECT ~~pat~~ ir ~~pat~~ atzinusi, ka pastāv ģimenes saites, kas pamato Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. panta aizsardzību situācijās, kad vai nu šīs saites ~~pastāvēja ir pastāvējušas~~ vēl tikai agrīnā stadijā, vai arī to izpaušmi nopietni ~~ietekmēja ir ietekmējuši~~ konkrētās ģimenes dzīves īpašie apstākļi, uzsverot, ka, “ja ģimenes saišu pastāvēšana ir pierādīt[a], valstij principā ~~ir~~ jāīstojas tā, lai ļautu šīm saitēm attīstīties, un ~~ir~~ jāveic atbilstoši pasākumi, lai apvienotu attiecīgo vecāku un bērnu” (spriedums, 2002. gada 26. februāris, *Kutzner* pret Vāciju, CE:ECHR:2002:0226JUD004654499). ~~A contrario~~, šis pozitīvais pienākums būtu jāpiemēro vēl jo vairāk gadījumos, kad ģimenes saites ir pastāvējušas ilgstoši.
- 51 Rokasgrāmatas 301. punktā^{*} ir atsauce uz 2016. gada 13. decembra spriedumu lietā *Paposhvili* pret Beļģiju, CE:ECHR:2016:1213JUD 004173810 (turpmāk tekstā – “spriedums ~~lietā Paposhvili~~”), kurā ECT ir pārskatījusi savu judikatūru lietā N. pret Apvienoto Karalisti. Sprieduma lietā *Paposhvili* 183. punktā ECT precizē, ka ar “citiem ļoti ārkārtējiem gadījumiem” ~~jāsaprot~~, sprieduma lietā N. pret Apvienoto Karalisti ~~nozīmējprātne, kurā problēma var tikt aplūkota [ECPAK] 3.panta kontekstā, ir jāsaprot, kurā gadījumi, kad tiek izraidīta smagi slima persona ar nopietniem pamatiem uzskatīt, ka šī persona, – kaut arī tā nesaskaras ar nenovēršamiem nāves draudiem, – saskartos, – ņemot vērā atbilstošas ārstēšanas neesamību tās galamērķa valstī vai nespēju piekļūt ārstniecībai, saskartos ar reālu risku tikt pakļautai smagai, ātrai un neatgriezeniskai veselības stāvokļa pasliktināšanai, kas izraisītu smagas ciešanas vai ievērojami samazinātu paredzamo mūža ilgumu, ņemot vērā atbilstošas ārstēšanas neesamību tās galamērķa valstī vai nespēju piekļūt ārstniecībai.~~ ECT ~~precizē ir precizējusi~~, ka šie gadījumi atbilst Konvencijas 3. panta piemērošanas augstam sliekšnim ~~gadījumos lietās~~, kas ~~ir~~ saistīti ~~asi~~ ar smagi slimu ārvalstnieku izraidīšanu.
- 52 *Cour du travail de Liège* norāda, ka paredzamās sekas, ~~kādas iestātos~~, apturot R ārstēšanu, šķiet, visos aspektos atbilstu smaguma sliekšnim, kas ~~ir~~ noteikts spriedumā lietā *Paposhvili*.
- 53 ~~No otras puses Turklāt~~, LM fiziskā klātbūtne viņa pilngadīgajai meitai joprojām ir tikpat nepieciešama, kā tad, kad viņa bija nepilngadīga, ņemot vērā viņas īpašo neaizsargātības stāvokli, kas saistīts ar patoloģiju, no kuras viņa cieš.

^{*} Šis atsauces attiecas uz 2018. gada 31. jūnijā aktualizēto Rokasgrāmatas redakciju, 2018. gada 31. decembrī aktualizētajā redakcijā šis atsauces ir minētas attiecīgi 311. un 297. punktā.

^{*} Skat.314. punktu 2018. gada 31. decembrī aktualizētajā Rokasgrāmatas redakcijā.

Formatted: Not Highlight

Formatted: Highlight

Formatted: Latvian, Not Highlight

Formatted: Latvian, Not Highlight

Formatted: Latvian, Not Highlight

- 54 ~~Lai arī ja CPAS šajā sakarā pamatoti apgalvo, ka atteikums piešķirt sociālās palīdzības LM pats par sevi nav neesot~~ ~~privātās un ģimenes dzīves pārkāpums, joprojām tieši neizriet no sociālās palīdzības neesamības, bet gan no rīkojuma atstāt teritoriju, kas ir adresēts ieinteresētajai personai~~ ~~gadījumā, ja, ja Birojs to īstenotu, tad gluži pretēji, nevar piekrist CPAS apgalvojumam, ka “ar sūdzību apstrīdētais lēmums lēmums, kura pārsūdzēšana de facto neliedz neliedz~~ pašreizējam apelācijas iesniedzējam turpināt dzīvot kopā ar savu meitu un palīdzēt viņai ikdienā”.
- 55 Proti, nevar apiet jautājumu par finanšu līdzekļiem, kas ieinteresētajai personai nepieciešami, lai saglabātu savu atbalstu un fizisko klātbūtni līdzās viņa pilngadīgajai meitai. LM, kas vēl ir darbaspējīgā vecumā, ir izslēgts no darba tirgus ~~nelikumīgās nelegālās~~ uzturēšanās dēļ, un attiecīgi viņam ir atņemti pašu resursi.

Formatted: Not Highlight

V. Cour du travail de Liège nolēmumi

- 56 Jautājuma juridiskā sarežģītība, ņemot vērā ieinteresētās personas meitas pilngadību, ~~pamato ir pamats, lai cour du travail de Liège vērstos Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālo nolēmumu nolēmumu lūgumu iesniegšanu Eiropas Savienības Tiesā.~~ Vienlaikus ~~cour du travail de Liège vērsas ir vērsusies~~ Cour constitutionnelle ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par iespējamu Konstitūcijas noteikumu pārkāpumu saistībā ar vienlīdzību likuma priekšā, nediskrimināciju, privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un tiesībām dzīvot cilvēka cieņai atbilstošu dzīvi. Visbeidzot, ~~cour du travail de Liège atsāk ir atsākusi~~ debates, lai jautu lietas dalībniekiem izteikties par ~~vajadzības nepieciešamību saņemt palīdzību.~~

VI. Vēršanās Eiropas Savienības Tiesā

- 57 Cour du travail de Liège (Beļģija) lūdz Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu ~~atbildot uz par~~ šādu jautājumu:

“Vai Beļģijas 1976. gada 8. jūlija Likuma par valsts sociālās palīdzības centriem 57. panta 2. punktā, 1. ~~indkopadala, Nr. 1. apakšpunkts,~~ ir pretrunā Direktīvas 2008/115/EK 5. un 13. pantam, lasot tos, ~~ņemot vērā kopsakarā ar~~ Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19. panta 2. punktu un 47. pantu, kā arī minētās direktīvas 14. panta 1. punkta b) apakšpunktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. un ~~[+21.]~~ pantu, kā to Jūsu Tiesa ir interpretējusi 2014. gada 18. decembra spriedumā lietā *Abdida* (C-562/13):

- ~~primopirmām kārtām,~~ ciktāl tā rezultātā ārvalstniekam, kurš ir trešās valsts valstspiederīgais un uzturas kādas dalībvalsts teritorijā ~~nelikumīgi nelegāli, tiek liegta netiek segti~~ viņa pamatvajadzību izdevumi ~~segšana laikposmā, eiktāl tā ir iespējama,~~ kamēr tiek ~~izskatīta īstenota~~ viņa paša un viņa kā ~~sava tolaik vēl nepilngadīgā bērna pārstāvja~~ viņa celtā ~~prasībaceltā~~ prasība atcelt un apturēt ~~izpildīt par~~ lēmumu, ar kuru viņiem ir uzdots atstāt dalībvalsts teritoriju

Formatted: Font: Not Italic

Formatted: Not Highlight

Formatted: Not Highlight

Formatted: Not Highlight

Formatted: Not Highlight

Formatted: Not Highlight

Formatted: Not Highlight

Formatted: Not Highlight

~~atcelšanu un pārtraukšanu, ko viņš personiski savā vārdā un kā sava tolaik vēl nepilngadīgā bērna pārstāvis cēlis par lēmumu, ar kuru viņiem dots rīkojums atstāt dalībvalsts teritoriju;~~

- ~~kamēr, secundootrām kārtām, apstākļos, kad,~~ pirmkārt, minētais bērns, kuršas šobrīd ir pilngadīgs, cieš no smagas slimības un šī lēmuma izpilde var izraisīt nopietnu un neatgriezenisku viņa veselības stāvokļa pasliktināšanos un, otrkārt, šī vecāka klātbūtni līdzās pilngadīgajam bērnam mediķi uzskata par obligāti nepieciešamu, jo bērns sava veselības stāvokļa - ~~dēļ ir neaizsargātā stāvoklī~~ atkārtotas sirpjveida šūnu krīzes un nepieciešamība veikt operāciju, lai novērstu paralīzi, - ~~dēļ ir neaizsargātā stāvoklī?~~”

Formatted: Font: Not Italic

DARBA VERSIJA